

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad 1930.

Skolan öppnades våren 1925.

Den är belägen på Fogelstad gård i Julita socken,
Södermanland, två mil från Katrineholm.

Skolan vill ge sitt bidrag i arbetet för att bakom vårt medborgarskap måtte stå självständiga och ansvarsfyllda människor.

Skolan vill samla människor från olika arbetsfält och livsområden, från landsbygd och städer, till gemensamma studier och ömsesidigt utbyte. Den vill söka sambandet mellan hemmet och samhället, mellan den enskilde och det allmänna.

SKOLANS FÖRTROENDERAD:

Kerstin Hesselgren, yrkesinspektris, Stockholm, *ordf.*
 Sijne Vessman, redaktör för Morgonbris, Stockholm, *v. ordf.*
 Gerda Lundequist Dahlström, Stockholm.
 Emilia Fogelklou Norlind, lektor, Stockholm.
 Honorine Hermelin, rektor, Fogelstad.
 Ebba Holgersson, lärarinna, Fogelstad.
 Hildur Hult, fru, Eskilstuna.
 Anna Käll, fru, Sparreholm.
 Clara Käck, barnvårdsinspektris, Norrköping.
 Ellen Landmark, skoarbeterska, Örebro.
 Gerda Lindblom, fru, Stockholm.
 Elisabeth Lundgren, lärarinna, Örebro.
 Ada Nilsson, prakt. läkare, Stockholm.
 Elisabeth Nilsson, advokat, Malmö.
 Karin Nilsson, textilarbeterska, Norrköping.
 Andrea Andreen-Svedberg, prakt. läkare, Stockholm.
 Herta Svenson, socialarbetare, Stockholm.
 Agnes Söderqvist, fru, Västerås.
 Elisabeth Tamm, godsägare, Fogelstad.
 Elvira Vedberg, tobaksarbeterska, Stockholm.
 Ella Wickbom, fru, Djursholm.
 Elin Wägner, författarinna, Stockholm.

SKOLANS NÄRMASTE LEDNING UTÖVAS AV EN KOMMITTÉ
bestående av:

Honorine Hermelin, skolans rektor.
 Kerstin Hesselgren, yrkesinspektris.
 Ada Nilsson, prakt. läkare.
 Elisabeth Tamm, godsägare.
 Elin Wägner, författarinna.

SKOLANS FASTA LÄRARE:

Honorine Hermelin, Ebba Holgersson.

Kursen och deltagare under året.

Rektor vid Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

Undertecknad, född den .....

som förklarar sig vara vid god hälsa, får härmed anmäla

- sig till
- Vårkursen** 23 april—25 juni
  - Sommarkursen** 9—31 juli
  - Höstkursen** 8—30 september
  - Allmänt orienterande kursen** 13—25 juni

.....
(Namn)

Adress: .....

.....

Vänd!

INTRÅDESVILLKOR:

att vara vid god hälsa och för *Vårkursen* att ha fyllt 20 år,
för *Sommar- och Höstkurserna* att ha fyllt 25 år.

AVGIFTER:

Vårkursen: Kursavgift 50 kr.; 70 kr. inackorderingsavgift er-
lägges vid varje månads början: inalles 260 kr.

Sommar- och Höstkursen: 150 kr. i ett för allt.

STIPENTIER — ett begränsat antal — för *vårkursen* på *upp till*
200 kr., för *sommar- och höstkurs* på *upp till* 75 kr. kunna
sökas vid skolan, för *orienterande kursen* på *upp till* 50 kr.

ANSÖKAN insändas till skolans rektor för *vårkursen före 1 april*,
för *sommarkursen före 15 juni*, för *höstkursen före 25 augusti*,
under adress *Fogelstad, Julita*.

HONORINE HERMELIN.

Skolans rektor.

Kurser och deltagare under året.

ARBETSÅRET 1930 har omfattat FYRA KURSER, en VÅRKURS på två månader, 28 april—28 juni, en FORTSÄTTNINGSKURS på fjorton dagar, 11—25 juni, en SOMMARKURS och en HÖSTKURS på vardera 3½ veckor, respektive 17 juli—11 aug. och 25 sept.—20 okt.

ANTAL DELTAGARE:

vårkursen 10. Alder mellan 21 och 51 år, medelålder 28 år;

fortsättningskursen 24. Alder mellan 25 och 50 år, medelålder 36 år;

sommarkursen 27. Alder mellan 25 och 53 år, medelålder 37 år;

höstkursen 15. Alder mellan 25 och 49 år, medelålder 34 år.

Följande YRKEN har representerats:

affärsbiträde; affärsidkare; assistent; barnsköterska; barnträdgårdsledarinna; bokhållare (vid sjukhus); diakonissa; dispensärsköterska; fil. kand; föreståndarinna vid barnbördshus; förtattarinna; församlings-syster; gymnastikdirektör; hembiträde; hemmadotter; husfru; journalist; jur. stud.; konsulent; kontorist; korrespondent; litograf; lärarinna vid flickskola; lärarinna vid folkskola; med. stud.; sekreterare; seminarist; socialarbetare; studerande; studerande vid socialpol. inst.; skoarbeterska; skolkökslärarinna; skrivbiträde i hovrätt; sömmerska; textilarbetare; tobaksarbetare; tändsticksarbetare.

Vårkursen.

ARBETET UNDER VÅRKURSEN har — jämte sång och gymnastik — omfattat

teoretiska studier, sammanhållna inom tre ämnesgrupper: 1. historia och medborgarkunskap, 2. svenska språkövningar, 3. praktisk själskunskap med etik och hygien;

praktiskt arbete: hemskötsel och handarbete.

De ordinarie teoretiska timmarna ha varit 4 pr dag, 9—11 samt 4,30—6,30. Dessutom har tid beretts för en del extra föreläsningar, sammanträden m. m. Tiden för det praktiska arbetet, däri inberäknat sång och gymnastik, har varit ungefär 3 timmar pr dag.

Fördelningen mellan praktiskt och teoretiskt arbete har dock gjorts individuell, så att särskilt studiearbete under en dag eller flera trängt det praktiska åt sidan. Även har under juni månad deltagande i hemskötsel varit koncentrerad till lördag f. m.

HISTORIA OCH MEDBORGARKUNSKAP med BELYSNING AV AKTUELLA POLITISKA OCH SOCIALA FRÅGOR. Studium av olika statsformer och sammanhanget mellan samhället och den enskilde, dels ur *historisk* synpunkt — svensk och allmän — dels med utgångspunkt från dagens *samhälleliga förhållanden*: föreningen, kommunen, riksdagen, dagspressen o. s. v. (Hermelin, Holgersson.)

Härtill har slutit sig *tillämpningsövningar* i form av sammanträden för kommunala nämnder och styrelser. Ärendena vid dessa sammankomster ha varit av så skiftande art som möjligt i syfte att åskådliggöra de olika lagbestämmelsernas tillämpning.

Vidare ha genom föreläsningar och genom s. k. elevföredrag och diskussioner behandlats industrialismen och arbetarrörelsen, kvinnorörelsen, sociala försäkringar, freds-, nykterhets-, uppfostrings- och skolfrågor.

Dessutom ha olika slag av allmänna möten anordnats: vanliga för­eningssammankomster, årsmöten (med års- och revisionsberättelser); opinionsmöten och festliga samkväm.

SVENSKA SPRAKET. Övningar i *muntlig framställning jämte väl­läsning*. *Frivillig uppsatsskrivning* och någon övning i olika slag av *pressmeddelanden*. *Protokoll* ha förts över alla sammanträden, ävensom s. k. dagsprotokoll med referat av samtliga föreläsningar. (Hermelin, Holgersson.) *Litteraturläsning* och i samband därmed studium av några litteraturhistoriska gestalter (Hermelin).

PRAKTISK SJÄLSKUNSKAP MED ETIK OCH HYGIEN. Efter en allmän psykologisk översikt ha bl. a. tagits upp sådana frågor som *vanor, val och beslut; sambandet mellan tanke och handling; lust och plikt; massans och organisationens psykologi*. (Hermelin.)

Doktor Ada Nilsson har undervisat i *personlig hygien* och *samhälls­hygien*.

HEMSKÖTSEL under ledning av skolans husmor, fröken Ruth Gustafsson.

KLÄDSÖMNAD under ledning av fröken Elin Lindell och handarbete av fröken Barbro Lychou.

GYMNASTIK och lek, ledd av gymnastikdirektören fröken Barbro Lychou och fröken Sari Andersson.

KÖRSANG under ledning av fru Lisa Johansson och fröken Maja Akesson.

EXTRA FÖRELÄSNINGAR och diskussioner gemensamt med fortsättningskursen (se nedan!) ha hållits av: fröken Elisabeth Tamm: *Partipolitiken och kvinnornas ställning till det nuvarande politiska läget*; a:r Lydia Wahlström: *Revolution och religion, Den moderna ungdomens problem*; pastor Paul Sandegren: *Indien*; författarinnan Anna Lenah Elgström: *Den arbetande kvinnans hem och värld*.

Lektor Emilia Fogelklou har deltagit i en samtalsafton under vårkursen.

*

EN FORTSÄTTNINGSKURS för dem som tidigare deltagit i medborgarskolans kurser har i likhet med föregående år ägt rum under tiden 11—25 juni. I den deltog även samtliga medlemmar av pågående vårkurs.

Utom förut nämnda föreläsningar hölls tre serier: d:r Ada Nilsson, *Sexualitet och kultur*; rektor H. Hermelin, *Frihetens problem*; fröken Ebba Holgersson, *Frivilliga uppgifter i den offentliga barna- och ungdomsvården*.

Andra föredrag och diskussionsinledningar under kursen: rektor H. Hermelin, *Mac Donald*; fröken E. Holgersson, *Något om de politiska partierna och de större politiska frågorna efter representationsreformen*; fröken Agnes Gustafsson, *Intryck från Odénwald- och Waldorfsskolorna*; fröken Anna Pallin, *Sommarlägren i Ommen*; fruarna Clara Allers-Tresselt och Ina Möller, *Kvinnan som moder i och utom hemmet*.

Efter samtliga föredrag och inledningar diskussion.

GYMNASTIK OCH SANG gemensamt med vårkursen.

*

FOGELSTADFÖRBUNDET, som bildades under skolans första kurs, är en sammanslutning mellan kursdeltagare och föreläsare i och för fortsatt samarbete. *Förbundets årsmöte* hölls i år vid midsommar, 21—25 juni.

Följande föredrag och diskussionsinledningar hölls under mötet: fröken Elisabeth Tamm: *Fogelstadförbundet, en hälsning på dess femårsdag*; rektor H. Hermelin: *Människan och systemen*; d:r Ada Nilsson: sista föreläsningen i serien *Sexualitet och kultur*; fru Elin Wägner:

Resor i krigsländerna omkring fredsslutet; fröken Ebba Holgersson: *Vår uppgift i ungdomsvården*; fröken Märta Bergqvist: *Kvinnornas sjukstatistik*; fröken Edith Lindblom: *Hur en kärorganisation uppstår*.

Fria anföranden av: författarinnan Maria Lazar, fröken Maja Åkeson, fru Hedvig Petersson, fröken Anna Israelsson, fru Clara Allers-Tresselt.

SOMMAR- och höstkurserna.

SOMMAR- OCH HÖSTKURSERNA ha — med högre minimiålder — varit lagda på något högre plan än vårkursen. Deras kortvarighet har även nödvändiggjort en ytterligare koncentration, både med avseende på antalet ämnen, som upptagits på schemat, och deras behandling. Det praktiska arbetet — hemskötsel och handarbete — har helt bortfallit och det teoretiska varit koncentrerat kring

HISTORIA OCH MEDBORGARKUNSKAP med BELYSNING AV AKTUELLA POLITISKA, SOCIALA OCH PSYKOLOGISKA FRÅGOR. Planen har i huvudsak varit lika med vårkursens, både vad beträffar de frågor, som upptagits till behandling och studium, och det nära sambandet mellan föreläsningarna och tillämpningsövningar i form av möten, sammanträden och diskussioner. (Hermelin, Holgersson.)

Följande särskilda föreläsningar ha hållits under sommar- och höstkurserna: fröken Elisabeth Tamm: *Jordpolitik*; d:r Ada Nilsson: *Mat och hälsa, Ungdomsårens hygien* (7 föreläsning.); fröken Kerstin Hesselgren: *Moderskapsskydd*; d:r Naima Sahlbom: *Det moderna kriget, Reseminnen*; advokat Elisabeth Nilsson: *Aktenskapslagstiftningen, Lösdrivarlagen*; lektor Elisabeth Eurén: *Arbetsuppgifter inom Nationernas Förbund, Förgrundsfigurer vid folkförbundsmötet 1929*; skolföreståndare Curt Englert, Zürich: *De fyra temperamenten*; d:r Andrea Andreen-Svedberg: *Amerika just nu*; författarinnan Elin Wägner: *Gandhi och den indiska frihetsrörelsen, Nationernas Förbund*; fru Elsa Björkman-Goldschmidt, Wien: *Ett nutida rättsfall, en motsvarighet till Dreyfus*; fröken G. Johansson: *En studiefärd i Sovjetryssland*; fröken Harriet Krebs: *Florence Nightingale*.

SVENSKA SPRAKET: Övningar i *välläsning* och *munlig framställning*, under sommarkursen för fru Manda Björling, under höstkursen för rektor Honorine Hermelin.

GYMNASTIK har under sommaren letts av tvenne gymnastikledare tillhörande kursen, dessutom en frivillig kurs i *evrytmi* under ledning av fru Astrid Frykman, under höstkursen gymnastik av gymnastikdirektör Dagmar Lindvall.

*

SKOLAN har under året haft glädjen mottaga besök av, förutom många enskilda gäster, olika sammanslutningar såsom folkhögskolekurser, industriarbetare- och läraregrupper, sommarläger och andra sammanslutningar.

*

Vid Fogelstadsförbundets årsmöte 1926 grundades MEDBORGAR-SKOLANS FRIA FOND med ändamål att trygga skolans fortsatta fria existens. Den väddar till alla för skolan och dess syften intresserade. Under år 1930 har skolan haft glädjen mottaga ett flertal bidrag till denna fond.

Bidrag, större och mindre, mottagas alltid tacksamt och insändas till skolans rektor, adress Fogelstad, *Julita*.

STIPENDIER — att av skolan förvaltas och fördelas — ha under år 1930 med tacksamhet mottagits från Stiftelsen Karin och Ernst Bångs minne (3,000:—), friherrinnan Emma Tamm, fröken Anny Henriksson, Fris. Kvinnor i Eskilstuna, fröken Sylvette Mendousse och ur Ebba Holgerssons stipendiefond.

Till alla dem som sålunda stärkt Medborgarskolans hårt anlitade stipendiekassa ävensom — och icke minst — till dem som visat intresse och förståelse för skolans arbete frambäres ett varmt och värdsamt tack.

Fogelstad i december 1930.

Honorine Hermelin.
Skolans rektor.

Planerade kurser under år 1931:

Vid Fogelstadsförbundets årsmöte 1930 uttalades önskemål att under år 1931 skulle hållas en *kortare kurs* för sådana intresserade, som ej ha tid att deltaga i Medborgarskolans vanliga kurser. Syftet härmed skulle vara: dels att ge en allmän orientering av samhället och dess funktioner, dels att bereda tillfälle till fria diskussioner i aktuella frågor.

Fortsättningskurs kunde för året utgå men i någon mån bli ersatt med *ett förlängt årsmöte för Fogelstadsförbundet*.

I anledning härav anordnas under tiden 13—25 juni en kurs med ovannämnda syfte, kallad *allmänt orienterande kurs*. I mån av utrymme beredes plats *även för medlemmar av Fogelstadsförbundet*.

Kurserna under år 1931 komma att ställa sig på följande sätt:

- 1) VARKURS på 2 månader 23 april—25 juni.
- 2) EN ALLMÄNT ORIENTERANDE KURS 13—25 juni.
- 3) SOMMARKURS på 22 dagar 9—31 juli.
- 4) HÖSTKURS på 22 dagar 8—30 september.

INTRÄDESVILLKOR:

att vara vid god hälsa och för *Vårkursen* att ha fyllt 20 år, för *Sommar- och Höstkurserna* att ha fyllt 25 år.

AVGIFTER:

Vårkursen: Kursavgift 50 kr.; 70 kr. inackorderingsavgift erlægges vid varje månads början: summa 190 kr.

Sommar- och Höstkursen: 150 kr. i ett för allt.

Allmänt orienterande kurs: 75 kr. i ett för allt.

STIPENDIER:

— ett begränsat antal — för *vårkursen upp till 150 kr.*, för *sommar- och höstkurs upp till 75 kr.*, för *orienterande kursen upp till 50 kr.* kunna sökas genom skolans rektor.